

Konverentsil „Hea kool. Peeglike, peeglike seina peal, kes on parim kogu maal?“ toimunud töötubade kokkuvõtte

Töörühmade arutelu laiem siht oli hea kooli mudeli edasiarendamine. Töörühmade arutelu eesmärgiks oli välja selgitada, milliseid aspekte peavad koolid kõige olulisemaks ning leida indikaatorid väljatoodud aspektidele. Arutelu aluseks olid hea kooli ja hea lasteaia aspektid grupeerituna nii, nagu need esinesid hea kooli ja hea lasteaia rajajaid konkurssidel, vt <http://www.eetika.ee/et/1187213>.

Töörühmasid oli viis ning teemad jagunesid nende valdkondade järgi, mida kooli juures on oluline hinnata. Need valdkonnad on õppe- ja kasvatustöö (sh lõiming ja hindamine), õppimist ja kasvamist toetav koolikeskkond, juhtimine ja eestvedamine ning koostöö ja head suhted. Esindatud oli ka lasteaia töörühm, kus arutati hea lasteaia aspekte. Lasteaia arutelu kokkuvõtte on eraldi dokumendis.

Töörühmade arutelu alguses moodustati osalejatest 5–6 liikmelised grupid. Iga grupp arutas allolevaid küsimusi omavahel ning pani kirja oma vastused. Allpool leiate kokkuvõtte töörühma liikmete vastustest.

Aruteluküsimused olid järgmised:

1. Valige oma valdkonna aspektidest 3 kõige tähtsamat aspekti, mida teie koolis kõige olulisemaks peetakse?
2. Mis näitab, et nende aspektidega tegeletakse? See on küsimus tõendusmaterjalist ehk indikaatoritest.
3. Millised on need aspektid, mis on olulised, aga millega teie kool veel ei tegele?
4. Mis motiveeriks tegelema nende aspektidega, millega veel ei tegeleta?

ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ

Rühma juhtis: Margus Tõnissaar

Kokkuvõtte koostas: Heidy Meriste

1. Aspektid, mida koolis kõige olulisemaks peetakse:

- Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osapool (aktiivne õppetöö, aktiivne osalemine, tahe õppida)
- Selgitatakse välja iga õpilase individuaalsed vajadused ning arvestatakse nendega õppe- ja kasvatustöös
- Aineõpetajad teevad omavahel koostööd, õppeained on omavahel lõimitud
Kommentaar: Oluline on koostöö erinevates kombinatsioonides õpilaste, õpetajate, juhtkonna ja lapsevanemate vahel.
- Toetatakse õhinapõhist õppimist ehk õpimotivatsiooni
- Õppeülesanded on seotud praktilise eluga
Kommentaar: Ettepanek sõnastada ümber pannes ühte punkti kokku mitu aspekti: Toetatakse õhinapõhist õppimist, kus õpilane on õppeprotsessis aktiivne osapool ning õppeülesanded on seotud praktilise eluga ja lõimitud mitme õppeainega.
- Rakendatakse õppimist toetava hindamise põhimõtteid
- Antakse tagasisidet õppimisele ja käitumisele
- Õpilastele pakutakse mitmekesiseid huvitegevusi
- Kujundatakse vastutust ühiskonna ja kodumaa ees
- Eksimusi nähakse õppimisvõimalustena
- Väärtuskasvatusega (iselooukasvatusega, väärtusselitusega jne) tegeletakse teadlikult

2. Indikaatorid, mis näitavad, et nende kõige olulisemate aspektidega tegeletakse.

- Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osapool

Indikaatorid:

- õhin ja sära silmades (hinnatav subjektiivse vaatlusanalüüsi kaudu)
- tagasiside õpilastelt (arenguestluse raport)
- koolikohustuse täitmine

- Selgitatakse välja iga õpilase individuaalsed vajadused ning arvestatakse nendega õppe- ja kasvatustöös

Indikaatorid:

- kontakt perega – arenguestlused, koosolekud
- tugisüsteemide rakendamine (nt logopeed)

- Aineõpetajad teevad omavahel koostööd, õppeained on omavahel lõimitud
Kommentaar: Oluline on koostöö erinevates kombinatsioonides õpilaste, õpetajate, juhtkonna ja lapsevanemate vahel.

Indikaatorid:

- koostöö toimib
- aineõpetajate koostööd näitavad aineseksioonid, ühistunnid, töökavade ühistegevused, üllatusasendused

- Toetatakse õhinapõhist õppimist ehk õpimotivatsiooni

Indikaatorid:

- puudumiste arv
- e-kooli tagasiside (hinded, märkused)
- lastevanemate tagasiside

Üks rühm joonistas selle aspekti alla skeemi Maslow vajadustepüramiidist, sest nad leidsid, et alles püramiidi tippu jõudes võib loota õhinapõhisust. Skeemil oli kirjas järgnev:

- Baasvajadused – need tagab kodu.
- Turvalisusvajadus
 - Efektiivised mõjutusvahendid korra saavutamiseks. Indikaatorid: kodukord, kokkulepped on olemas, kord on majas.
 - Õppimist toetav hindamine. Eksimust nähakse õppimisvõimalusena. Indikaator: hindamisjuhend.
 - Toetatakse õpilase vaimse tervise hoidmiseks vajalike oskuste ja harjumuste kujunemist. Indikaatorid: tunniplaan, huvitegevus, kontrolltööde arv, kodutööde hulk.
- Kuuluvusvajadus
 - Kujundatakse hoolivust iseenda ja teiste vastu. Indikaatorid: „Hea eeskuju“ konkurss, vaatlus – õpilaste käitumine vahetunnis.
 - Pööratakse tähelepanu sotsiaalsete oskuste arendamisele. Indikaator: kas on olemas sotsiaalsete oskuste arendamisele suunatud huvitegevus, rühmatööd ja suulised esinemised õpetaja töökavas.
 - Koolil on välja kujunenud traditsioonid. Indikaatorid: kooli koduleht, aastaraamat.
 - Aineõpetajad teevad koostööd. Indikaator: kas on olemas ja kuidas töötavad aineühendused.
- Tunnustusvajadus
 - Tunnustamise kord on paigas. Indikaator: tunnustamise kord kas on või ei.
 - Antakse tagasisidet õppimisele ja käitumisele. Indikaatorid: hindamisjuhend, e-kool, tunnustamine.

- Eneseteostus
 - Õpimotivatsioon ehk õhinapõhine õppimine. Ind: arenguestlus, osalemine olümpiaadidel, teaduskooli kursustel.
 - Väärtuskasvatusega tegeletakse teadlikult (sh vastutus ühiskonna ja kodumaa ees). Ind: kooli väärtused on sõnastatud ja need on otsuste aluseks.
 - Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja. Ind: tunnis tegutsemine, loovtööd, uurimistööd, osalemine olümpiaadidel ja teaduskooli kursustel.

- Antakse tagasisidet õppimisele ja käitumisele

Indikaatorid:

- tagasisidet antakse
- kujundav hindamine ka juhtkonnalt õpetajale

- Õpilastele pakutakse mitmekesiseid huvitegevusi

Indikaator:

- pakutavate huvitegevuste loetelu ja arv, kui palju õpilasi huvitegevustes osaleb (% koguarvust)

- Kujundatakse vastutust ühiskonna ja kodumaa ees

Indikaatorid:

- Kooliskäimine, haridustee jätkamine
- Eestisse jäämine ja välismaalt tagasitulemine
- vilistlaste laste arv koolis st perekondlik järjepidevus (kas lapsed lähevad samasse kooli?)

- Eksimusi nähakse õppimisvõimalustena

Indikaatorid:

- konsultatsiooni- ja järelevastamistunnid
- kuidas kool toetab ideede genereerimist, avastuslikku õpet? (eksimine ja avastamine käib käsikäes)
- kas ja mil määral on lubatud eksida mitte vaid sisulistes õppeküsimumustes, aga ka kooli reeglite vastu?

- Väärtuskasvatusega (iselooumukasvatusega, väärtusselitusega jne) tegeletakse teadlikult

Indikaatorid:

- e-kool (märkused, kiusamisjuhud)
- traditsioonid
- vilistlaste lapsed tulevad samasse kooli tagasi
- toimetulek ja ühiskondlik positsioon tulevases elus

Leiti, et tähtis on see, et õpilane oleks õnnelik, kuid õnne mõõtmine on väga keeruline või isegi võimatu ülesanne.

NB! Õppe- ja kasvatustöö rühm keskendus arutelus kahele esimesele küsimusele.

KOOLIKESKKOND

Rühma juhtis: Kristi Raava

Kokkuvõtte koostas: Mari-Liisa Parder

1. Aspektid, mida koolis kõige olulisemaks peetakse:

- Õpilastele ja õpetajatele meeldib koolis käia ja nad tunnevad sellest rõõmu (4)¹
Kommentaar: Tunnevad rõõmu mitte koolis käimisest, vaid koolis õppimisest ja õpetamisest.
- Toetatakse hea emotsionaalse õhkkonna loomist tundides ja tunnivälisel ajal (3)
Kommentaar: katab ka muid aspekte, nt on lisa aspekte nr 1.
- Kooli ruum soodustab edukat õppimist (2)
- Õpilased osalevad kooli ruumi loomises (2) *Kommentaar: Üks grupp luges nii 3. kui ka 4. aspekti kokku, need on üksteist täiendavad ja võiks olla koos esitatud.*
- Koolipere liikmeid ühendab oma kooli tunne (1)
- Kool tegeleb füüsilise ja psüühilise turvalisuse tagamisega (1) *Kommentaar: katusaspekt paljudele teistele siin nimetatud aspektidele.*
- Kujundatakse kogu koolipere tervislikke eluviise (sh tervislik toitumine, liikumine, töö ja puhkeaja tasakaal jne) (1)

2. Indikaatorid, mis näitavad, et nende kõige olulisemate aspektidega tegeletakse:

- Õpilastele ja õpetajatele meeldib koolis käia ja nad tunnevad sellest rõõmu

Indikaatorid:

- Täiendkoolituste ja ühistegevuste toimumine ning aktiivne osavõtt nendest.
Kommentaar: Osalemine ei pruugi näidata (nt sunniviisiline osalemine vms).

¹ Number sulgudes näitab arvu, kui mitu korda seda aspekti valiti.

Osalemine koolitustel ei saa olla eesmärk, sest kui seal midagi ei õpita, ei ole ka osalemisel mõtet.

- Eduelamuste võimaldamine kõigile ja tunnustamine.
- Õpetaja vabadus lastega koos olla. Võimalus ise otsustada, aga ka vastutada oma otsuste eest.
- Tööaja jälgimine
- Õpetaja õpetab ainet, mitte raamatut. *Kommentaar: Olemas on oma materjalide pagas, mis luuakse kolleegide toel, pärandatakse edasi ning on avatud kõigile.*
- Elulähedane õpe – ajaga kaasas käimine, tehnika olemasolu jms.
- Ühised üritused
- Puudumiste arv
- Rahuloluküsitluste tulemused (vastavad nii lapsed, vanemad kui ka õpetajad)
- Õpetajate tegevus vahetunnis (õpetaja istub oma kabinetis vs õpetajate toas viibimine)
- Õpetajate osalus aktustel (kas 1. septembri aktusele tulevad need, kelle klassid osalevad, või tulevad kõik õpetajad)

Osalejate küsimus: Kuidas mõõta rõõmu? Ja seda, et kool on loonud võimalused rõõmus olemiseks?

- Toetatakse hea emotsionaalse õhkkonna loomist tundides ja tunnivälisel ajal

Indikaatorid:

- Tugipersonali ja tugirühmade olemasolu ning kättesaadavus (võimalus koolis tugispetsialistidega rääkida)
- Heade mõtete kättesaadavus, head mõtted on lisatud Facebooki (et õpilased ka näeksid) ja klassiseinale
- Hoiak, et kõik õpilased on head, ainult teod saavad halvad olla. *Seda saab mõõta tunnivaatluse, e-kooli märkuste kaudu, vaadates sildistamist ja hinnanguid.*
- Klassiõhtud ja personaliüritused. *Kuidas mõõta suhteid?*
- Huvitegevus ja kogukond, näiteks vanavanemate kaasamine
- Aktiivõppemeetodite vaheldusrikas kasutamine tundides
- Õpilased ja õpetajad on järjekorras võrdsed, ei ole õpetajate erikohtlemist nt sööklajärjekorras vms
- Osalemine huviringides. *Siin on erinevus linna ja maa vahel, sest linnas on kõrval nii palju konkureerivaid huviringe, et lapsed ei pruugi kooli tulla. Ei pruugi olla nõudlust huvitegevusele.*
- Kui kaua on kool avatud? *Kas koolis on hea olla või on seal lihtsalt parem kui kodus?*

- Kooli ruum soodustab edukat õppimist

Indikaatorid:

- Kooli ruum on soe ja valge (ka talvetingimustes)
- Klassiruum on kergesti ümberpaigutatav: on rühmatöövõimalused, toolid pole pörandaküljes kinni

- Õpilased osalevad kooli ruumi loomises

Indikaatorid:

- Õpilaste tööd on kooli ruumis näha
- Korraldatakse ühistegevusi ruumi täitmiseks
- Praktiliste tööde käigus loodud ruum, loovtegevus
- Õpilastel on võimalus kooli ruumi kasutada
- Koolikuvandi loomine väljapoole
- Õpilasesinduse aktiivne osalus dokumentatsiooni ja kooli sümboolika loomises

- Koolipere liikmeid ühendab oma kooli tunne

Indikaatorid:

- Ühisürituste planeerimise ja läbiviimise kord (kuidas planeeritakse ja läbi viiakse?) ning osalemine nii korraldamises kui ka sündmusel endal
- Vilistlaste osalus
- Õpilaste osalemine kooliprotsessides, õpilaste kaasamine
- Vilistlased ja nende side kooliga (on koole, kus vilistlased on uued vanemad – kas ja kuidas seda hinnata?)

- Kool tegeleb füüsilise ja psüühilise turvalisuse tagamisega

Indikaatorid:

- Reeglid, juhised, kokkulepped – kas õpetajad ja õpilased teavad neid või mitte?
Kommentaari: Seda saab hinnata nii, et püüda õpetajad-õpilased ekspropt kinni ja küsida, kuidas neil selle või teise asjaga koolis on. Selgub kohe, kas teavad reegleid või mitte.
- Õpilaste arv klassis
- Tugiisikud, mentorid, usaldusisikud ja õpilased toetavad üksteist
- Õppuste toimumine, teadlikkus, läbiviimine

- Kujundatakse kogu koolipere tervislikke eluviise (sh tervislik toitumine, liikumine, töö ja puhkeaja tasakaal jne)

Indikaatorid:

- Õpetajad ise on eeskujuks
- Kooli sööklamenu ja puhvetis pakutav on läbimõeldud
- Kooli toidu söömine (kas süüakse või mitte)
- Tervislikud eluviisid – tervisepäevadel osalemine ja nende korraldamine ning muud sarnased sündmused sh tervise teemalistel konverentsidel osalemine

3. Olulised aspektid, millega veel pole jõudnud põhjalikult tegeleda, aga tuleks tegeleda:

- Arvestamine erivajadustega, sh toitumuslikud eripärad. Inimressurs ja väiksemad klassid selle jaoks
- Füüsiline ja psüühiline keskkond

- Õpilaste ja koolipere toetamine infoühiskonnas, sh küberkiusamine. Nii ohud, võimalused, privaatsus, autorlus

4. Mis motiveeriks tegelema nende aspektidega, millega veel ei tegeleta?

Küsimus pole vaid motivatsioonis vaid ka ressursis – nii inimressursis kui ka rahas. Näiteks tootlustuses ja tugistruktuurides.

- Ekspertkoolitaja, praktik – kogemustest õppimine
- Väline motivaator: sundolukord, kriitiline sõber, kriitiline hinnang
- Info muutuste kohta – kuidas muutused toimuvad, kuidas toimuvad protsessid, millise aja tagant oodata muudatuste osas tulemusi
- Koolideüleised tugigrupid
- Probleemide märkamine ja märgistamine
- Hirmu mahavõtmine, enesekindluse taastamine kooliperel
- Teadmine, kuidas lahendada probleeme ja kooli arendada (koolitused)
- Ühine kokkulepe parentuste osas – dialoog osapooltega
- Ühtne väärtussüsteem
- Ressursside efektiivne kasutamine
- Ruumide paindlikkus
- Tasakaal ideaali ja reaalsuse vahel
- Koostöö, usaldus, tugi
- Suure eesmärgi jagamine väiksemateks

JUHTIMINE

Juhtimise töörühmasid oli kaks ning nende juhid olid Tarmo Valgepea ning Martin Tiidelepp.

Kokkuvõtte koostasid: Triin Pisuke-Roos ja Juhan Hellerma

1. Aspektid, mida koolis kõige olulisemaks peetakse:

- Koolil on olemas teadlik sihiseade, millest lähtutakse oma igapäevases tegevuses (3)²
- Juhtimine on avatud, innustav ja õiglane ning koolijuht ise on heaks eeskujuks kogu kooliperele (3)
- Töötajad on informeeritud koolis toimuvast ja nad on teadlikud, millest lähtuvalt otsuseid teha (2)
- Tegeletakse süsteemse väärtusarendusega, hoolitsedes selle eest, et kooli kõik tegevused juhenduksid kokkulepitud väärtustest (2)
- Kooli personal on professionaalne ja arengule orienteeritud, tegeletakse eneserefleksiooniga
- Ressursse (töötajate ja õpilaste aega, raha, ruume jms) kasutatakse tõhusalt parima tulemuse saamiseks

² Number sulgudes näitab arvu, kui mitu korda seda aspekti valiti.

- Ressursside tõhusa kasutuse planeerimisse on kaasatud erinevad osapooled (sh kogukond)

Olulisena tõsteti esile seda, et juht töötaks õpetajatega. Väärtuste juures rõhutati asjaolu, et need ei tohiks olla midagi, mida tuleks õpilastele selgeks teha, vaid nad peaksid avalduma õpetajate ja juhtkonna igapäevases käitumises. Kolmanda põhilise momendina toodi välja, et koolis on kõige tähtsam õpetaja ning seega on oluline tagada tema professionaalsus ja rahulolu.

2. **Indikaatorid, mis näitavad, et nende kõige olulisemate aspektidega tegeletakse.**

- Koolil on olemas teadlik sihiseade, millest lähtutakse oma igapäevases tegevuses

Indikaatorid:

- kool on populaarne
 - lapsevanemad ja lapsed on kooliga rahul
 - õpilasi jätkub (õpilaste arv)
 - õpilased on rahul (rahuloluküsimustik)
 - sihiseadet näitab kooli missioon, visioon, arengukava, õppekava, üldtööplaan ja töökava
 - sihiseade väljendub aruannetes, protokollides, eneseanalüüsis
 - tunnivaatlus
 - klassi uste avatus
- Juhtimine on avatud, innustav ja õiglane ning koolijuht ise on heaks eeskujuks kogu kooliperele

Indikaatorid:

- õpetajad tahavad tööle tulla (on palju kandidaate ning ametikohad on täidetud)
 - personal on püsiv
 - töötajaid kaasatakse, kõik on kaasatud
 - erinevad osapooled on informeeritud
 - juhi faktidele tuginev positiivne hoiak
 - võrdne kohtlemine
 - antakse sisulist tagasisidet
- Töötajad on informeeritud koolis toimuvast ja nad on teadlikud, millest lähtuvalt otsuseid teha

Indikaatorid:

- töö toimub häireteta (häirete sagedus)
- kasutatakse erinevaid info edastamise viise ja kanaleid

- informeeritust näitab rahuloluküsitlus, tagasiside, aastavestlused
 - info liikumine on süsteemne
 - otsustusprotsessid ja rollid ning vastutusvaldkonnad on paigas
- Tegeletakse süsteemse väärtusarendusega, hoolitsedes selle eest, et kooli kõik tegevused juhinduksid kokkulepitud väärtustest

Indikaatorid:

- ühiselt kokku lepitud väärtused (protsessi on kaasatud kõik osapooled)
 - teadlik väärtuste kasutamine
 - väärtused kajastuvad kooli tegevustes ja meetodites
- Kooli personal on professionaalne ja arengule orienteeritud, tegeletakse eneserefleksiooniga

Indikaatorid:

- eneserefleksioon on dokumenteeritud ja süsteemne
 - toimuvad arenguestlused ja enesehindamine (dokumendid)
- Ressursse (töötajate ja õpilaste aega, raha, ruume jms) kasutatakse tõhusalt parima tulemuse saamiseks

Indikaatorid:

- kaasaegne koolikeskkond
- tugisüsteemid
- õppekavavälised tegevused (kriitiline sõber, vaatlus)

Hea juhtimise indikaatorid: Head juhtimist tõendab läbipaistev ja piisav dokumentatsioon, kõik vajalik peab olema kirjas ja kogu tegevus peab juhinduma kirjapandust. Samuti on oluline eeskujulik veebileht. Lisaks avaldub hea juhtimine selles, et kõik tegevused ja otsused lähtuvad ühistest kokkulepitud väärtustest ning et koolis valitseb avatud õhkkond, milles saab oma arvamust avaldada ja asju arutada. Samuti iseloomustab head juhtimist hea koostöö nii personali, teiste koolide kui kogukonnaga. Oluline on ka oma tegevuste ja keskkonna vaatlemine ja analüüsimine. Tähtsad on usalduslikud suhted, julgus teha vigu ning hea tööjaotus. Viimane peaks muuhulgas avalduma selles, et direktori majast puudumise korral oleks kõik tema tööülesanded delegeeritud teistele. Samuti avaldub hea tööjaotus selles, et kõik teavad, kes mida teab ja millega tegeleb. Olulisteks hea juhtimise indikaatoriteks on ka püsiva personali olemasolu, kooli kohta liikuvad lood, töösse suhtumine, aga ka osalemine töörühmades, meeskonnakoolitused ja kooli keskkond.

3. Olulised aspektid, millega veel pole jõudnud põhjalikult tegeleda, aga tuleks tegeleda:

- Kool tegeleb aktiivselt lisaressursside hankimisega (14) *Kommentaari: Selles küsimuses tekkis vaidlus teemal, kes peaks lisaressursse hankima. Kas koolijuht või õpetajad? Arvati, et ikka koolijuht, kuid väiksemate koolide esindajad ütlesid, et selleks ei jää koolijuhil lihtsalt aega, kuna koolijuht peab tihti lisaks juhi kohustustele täitma ka õppealajuhataja rolli ning mitmeid teisi rolle, kuna pole võtta personali nende ametikohtade täitmiseks. Leiti, et lisaressursside hankimine eeldab eraldi projektijuhti, kes ressurside hankimisega tegeleb. Õpetajad ja tihti ka koolijuht on selleks tööks liiga hõivatud.*
- Kooli personal on professionaalne ja arengule orienteeritud, tegeletakse eneserefleksiooniga (12) *Kommentaari: Maakohtades on suuri probleeme õpetajate leidmisega. Piiravaks faktoriks on nõue, et kandidaadil peab olema õpetaja kvalifikatsioon. Nii juhtubki tihti, et kool saab tööle võtta tunniandja, mitte õpetaja. Tunniandja on see, kes sõidab koolist läbi, annab paar tundi ära ning läheb siis järgmisesse kohta tunde andma. Probleem on selles, et nii koolijuhil kui ka lapsevanematel puudub otsekontakt selle õpetajaga. Näiteks ei saa ta osaleda koosolekutel, koolijuhil tuleb temaga suhelda vaid telefoni teel. Tunniandja jääb kooli jaoks kauges. Samal ajal oleks kohalikust piirkonnast võimalik tööle võtta kandidaat, kellel on vastavad teadmised olemas ning kes oleks suurepärase õpetaja – teda ei saa aga tööle võtta, kuna tal puudub vastav kvalifikatsioon. Erandvõimalused võiksid olla väikestele koolidele, kes personaliga hädas – neil peaks olema võimalus võtta tööle ka ilma kvalifikatsioonita kandidaat, kellel on head teadmised vastavast valdkonnast.*

Õpetajate eneserefleksioonist: on õpetajaid, kelle käest ei saa eneserefleksiooni paberiga adekvaatset infot, sest nad keelduvad oma vigasid tunnistamast. Väikeses koolis näeb koolijuht ise ära, millised on õpetajate tugevused ja nõrkused.

- Tegeletakse süsteemse väärtusarendusega, hoolitsedes selle eest, et kooli kõik tegevused juhenduksid kokkulepitud väärtustest (10)
- Kooli töötajad saavad sisulist tagasisidet oma tööle (10) *Kommentaari: Tagasisidet oma tööle soovib ka koolijuht koolipidajalt. Õpetajad ootavad tagasisidet oma tööle. Üks osaleja pakkus välja, et juht võiks teha nii, et negatiivsed asjad ütleb kohe ära (kriitikaga ei maksa oodata), aga kiituse/tunnustuse hoiab mingiks tähtpäevaks.*
- Ressursside tõhusa kasutuse planeerimisse on kaasatud erinevad osapooled (10)
- Juhtimine on avatud, innustav ja õiglane ning koolijuht ise on heaks eeskujuks kogu kooliperele (6)
- Ressursse (töötajate ja õpilaste aega, raha, ruume jms) kasutatakse tõhusalt parima tulemuse saamiseks (3)

- Koolijuht motiveerib kooli töötajaid ning toetab nende arengut (2)
- Töötajad on informeeritud koolis toimuvast ja nad on teadlikud, millest lähtuvalt otsuseid teha (1)

4. Mis motiveeriks nendega tegelema?

- kriitiline sõber, konsultant
- motiveerib nn präänik – hea kooli väärtusmudel
- hea kooli mudel – pingutamine tunnustuse nimel
- lisaressursid
- konkurents õpetaja kohale
- õpetaja töötasu kasv
- õpetajakutse maine kasv
- kõrgetasemelised konverentsid; rutiinist väljasolek, sest siis tuleb rohkem mõtteid
- väljasõit koos oma meeskonnaga, koolitused
- võistlusmoment
- erinevad projektid
- juhtimismudel
- arenguestlused juhiga
- hea kooli külastus
- sära õpetaja silmades
- usk tagasiside ja refleksiooni kasulikkusesse
- tagasiside (kooli omanikult juhile)
- õpilase areng
- lihtsam juhtimine läbi koostöö
- kooli maine
- soov maailma muuta
- motiveerib rahulolematust
- motiveerib uudishimu
- sisemine motivatsioon ja sisemine sund
- tunne, et saad sellest ise „kasu“

Kitsaskohtadena toodi välja (mitte niivõrd iseenda kooli, kuivõrd pigem üldisema probleemina) hea visiooni ja hea juhi puudumist. Vilets juht on see, kellel puudub missioon ja kindel vastus küsimusele, miks ta oma tööd teeb. Kui vastuseks on tõdemus, et kool on ju kogu aeg olnud vms, siis ei ole see piisav. Hea juht peaks nägema kooli ja kooli arengut laiemas kontekstis, mis ei hõlma ainult Eestit. Puudusena toodi esile väheseid ajalisi ja rahalisi võimalusi õpetajat motiveerida. Viletsa juhi korral nähti ühe lahendusena juht välja vahetada. Üheks võimaluseks kooli halvast olukorrast päästa on kogukonna kaasamine, milles

lapsevanemad saaksid nõu ja jõuga kooli juhtimisel kaasa rääkida. Viidati näiteks juhtumitele, kus lapsevanemad on viimases hädas asunud ise õpetaja rolli.

KOOSTÖÖ JA HEAD SUHTED

Rühma juhtis: Liina Vaher

Kokkuvõtte koostas: Marten Juurik

1. Aspektid, mida koolis kõige olulisemaks peetakse:

- Toimib koostöö koolipere eri osapoolte vahel. Koostöö on efektiivne õpetajate-õpetajate, õpetajate-õpilaste, õpilaste-õpilaste, õpetajate-lapsevanemate, õpetajate-juhtkonna, lapsevanemate-tugipersonali, õpetajate-tugipersonali, kool-kogukond tasandil, kasutatakse erinevaid koostöö vorme. (3)³
- Koolipere liikmed saavad omavahel hästi läbi ning teavad, kuidas omavahelisi konflikte lahendada (3)
- Aidatakse neid, kes abi vajavad (3)
- Kool teeb koostööd teiste koolide või asutustega, et jagada oma kogemust, muresid ning rõõme (3)
- Toetatakse lastevanemate õppimist ja kasvamist toetavaid tegevusi ja harjumusi kooliga koostööd teha (2)
- Õpilased, õpetajad jt kooli töötajad ning lapsevanemad juhivad ja/või on kaasatud erinevatesse kooli projektidesse (1)

2. Indikaatorid, mis näitavad, et nende kõige olulisemate aspektidega tegeletakse.

- Toimib koostöö koolipere eri osapoolte vahel. Koostöö on efektiivne õpetajate-õpetajate, õpetajate-õpilaste, õpilaste-õpilaste, õpetajate-lapsevanemate, õpetajate-juhtkonna, lapsevanemate-tugipersonali, õpetajate-tugipersonali, kool-kogukond tasandil, kasutatakse erinevaid koostöö vorme.

Indikaatorid:

- julgus abi ja nõu küsida (õpetajad, õpilased julgevad küsida)
- ainetevaheline lõiming tegelikkuses (vaatlused tundides)
- ühisüritused kogu kooliperele
 - o nende olemasolu
 - o osalus
- lastevanemate töökohtade külastamine
- mõtestatud arutelud koolielu arendamiseks ning aktiivne osalemine nendes

³ Number sulgudes näitab arvu, kui mitu korda seda aspekti valiti.

- õpetaja on lapse jaoks olemas ka pärast koolitundi ja vahetunnis

Õpetaja-õpetaja koostöö tasandi indikaatorid:

- lõimitud ainekavad, tunnid, erialaprojektid vms
- ühiselt koostatud õppekavad
- õpetajad käivad teiste õpetajate tundides

Õpetaja-õpilane koostöö tasandi indikaatorid:

- pingevaba ja inspireeriv õppetund
- positiivne vastukaja õpilaselt või õpetajalt
- õpiabi olemasolu
- julgus küsida õpetajalt (nt pärast tundi tekib õpetaja juurde õpilastest saba)

Õpilane-õpilane koostöö tasandi indikaatorid:

- sallivad endast erinevat
- tõrjutuid ei ole
- vaadelda vahetunni tegevusi-üritusi – initsiatiiv vahetunnis millegi tegemiseks näitab teatud koostööd

Õpetaja-lapsevanem koostöö tasandi indikaatorid:

- on piisavalt „tüütuid“ lapsevanemaid (julgevad kooli tulla, helistada, kirjutada jne)

Õpetaja-juhtkond koostöö tasandi indikaatorid:

- ühiselt koostatud õppekava
- ühiselt koostatud arutelud
- ühiselt organiseeritud üritused
- juhtkonna abistav suhtumine (saab küsida õpetajalt, kuidas nad juhtkonda tajuvad – kas abistajana või kamandajana, juhi või sõbrana jms)

Kool-kogukond koostöö tasandi indikaatorid:

- ühised korrastustööd koolis (pered, asutused jt on abis) – nt kooliala korrastamine, värvimised
- kingitused/annetused koolidele
- ühised korrastustööd kogukonnas (koolipere läheb parke koristama, pinke hooldama vms)
- väiksemas kohas ühised külapäevad
- ühised üritused – vanavanemate päev, tervisepäev jne

Kool areneb, kui kõik osapooled omavahel suhtlevad. Kõik saavad teineteist täiendada. Võimalused selleks:

- küsitlused
- ühisüritused ja analüüs
- ümarlauad
- koosolekud
- koolitused
- reklaam (mina olen rahul ja soovitan järgmisele)
- vilistlaste toetus
- kooli aastaraamat
- ürituste tagasiside (kaasamise ulatus; ürituse mõju)
- kooli koduleht
- videod, pildid, kirjutised
- e-kool
- vaatlused, vestlused, aruanded

Koostöö toimimine avaldub siis, kui „paat kõigub“.

Olulised aspektid koostöö märkamisel:

- vabatahtlikkus – kuivõrd valmis on eri osapooled midagi tegema vabatahtlikult
- rutiinist väljumine – kuivõrd on kool kinni rutiinis; kuivõrd rutiinist väljumine kooli tegevused segi paiskab

Tehtud tegevuste puhul:

- osavõtt
- säravad silmad

Probleemide puhul:

- ärakuulamine – kuidagi peaks toimuma
- osapooled – peaksid olema kaasatud
- lahendus – probleemid peaksid jõudma lahenduseni

- Koolipere liikmed saavad omavahel hästi läbi ning teavad, kuidas omavahelisi konflikte lahendada

Indikaatorid:

- eeskuju näitamine ja oskus arvestada teiste arvamustega
- küsitlused
- ühised tegevused koolis
- kogemuste vahetamine järgmistel tasanditel:

- õpetaja-õpetaja
 - õpetaja-õpilane
 - õpetaja-lapsevanem
- Aidatakse neid, kes abi vajavad

Indikaatorid:

- rahuloluküsitlused, eneseanalüüsid, vestluste protokollid
- õpilaste lahkumine koolist
- väljalangevus koolist
- kaadri voolavus
- IÕK – individuaalse õppekava rakendamine koolis
- klassijuhatajate tööavad

- Kool teeb koostööd teiste koolide või asutustega, et jagada oma kogemust, muresid ning rõõme

Indikaatorid:

- kohtumised koolide vahel
- külaskäigud teistesse koolidesse või asutustesse
- ühised tunnid või tundide läbiviimine väljaspool kooli
- avatud õpikeskkond – täiendab eelnevat, koolitunnid eri paigus: rahvuspargid, õpitoad, teised asutused, muuseumid jne
- mitme kooli ainealased kohtumised (olümpiaadid, spordivõistlused)

NB! Ettepanek aspekti sõnastuse muutmiseks:

- *lisada aspekti kirjeldusse, et koolide ja asutustega koostöö ei piirduks vaid kogemuste ja murede/rõõmude jagamisega, vaid koostööd saab teha sihipäraselt avatud õpikeskkonna kujundamiseks: see tähendab luua võimalusi loominguks õppeprotsessiks väljaspool kooli koostöös teistega.*

Võimalikud mõõdikud:

- küsitlused, testid, salvestused, meediakajastused, tänukirjad
 - internet: blogid ja veebilehed
 - aastaraamat
- Toetatakse lastevanemate õppimist ja kasvamist toetavaid tegevusi ja harjumusi kooliga koostööd teha

Indikaatorid:

- vastutuse kasvatamine lapsevanemates
- reaalse pildi saamine sellest, mis koolis toimub

Võimalikud mõõdikud:

- koolitused
 - üritused
 - sponsorlus
 - arenguvestlused
 - küsitlused
- Õpilased, õpetajad jt kooli töötajad ning lapsevanemad juhivad ja/või on kaasatud erinevatesse kooli projektidesse

Indikaatorid:

- õpilased ise juhivad või korraldavad koolis üritusi
- õpilased ise kaasavad teisi koolipere liikmeid ühisüritustesse
- erinevad kooli sündmused ja traditsioonid, aktused, laadad jne

3. Olulised aspektid, millega veel pole jõudnud põhjalikult tegeleda, aga tuleks tegeleda:

- Koolitustel saadud info jagamine teistega
- Julgus kaasata rohkem lapsevanemaid
- Ühtse riietuseseme või koolivormi kasutuselevõtmine
- Lastevanemate koolitamine
- Tugipersonali olemasolu ja väärtustamine
- Tugiõppe arendamine, et õpilased ei oleks raskustes õppetöoga
- Võiks tähtsustada koolipidaja rolli (oskusteabe põhiselt või koostöö korraldajana)

s.h. lapsevanemate ja kogukonna rolli koolipidajana

4. Mis motiveeriks nendega tegelema?

- koolitustelt saadud teadmised
- ühtsuse tunnetamine
- targemad lapsevanemad, kes tunnevad, et nad on vajalikud
- ressursid tugipersonali palkamiseks
- õnnelikud õpilased, õpilaste hakkamasaamine õppetöoga
- soov anda lastele parimat haridust
- soov õppida tundma kogemusi Eestis ja välismaal